

Pest 1859, vasárnap novemb. 20.-án.

Megjelenik minden vasárnap másfél nagy íven.

1. köt. 18. sz.

Előfizetési díj fél évre 5 ft. 25 kr., egész évre 10 ft. 50 kr.

Előfizethetni: Werfer Károly kiadónál feldunator 10. szám alatt, és minden cs. kir. postahivatálnál.

Herczeg Scitovszky János bibornok-primás.

Választottai vannak a gondviselésnek, hogy folytonosan bizonyítva legyen az, hogy fölöttünk megfoghatatlan hatalom uralkodik, mely intéz, vezet és rendez, kitanulhatlan bölcseséggel, ösztönözve a gyöngébbeket, biznyságot adva az erőseknek, kik csüggedni nem akartak.

Ha az emberi gyarló rend szerint lenne minden kiosztva, egy egy bibornoki kalap és a hercegi palást nem került volna egy szegény család gyermekének bölcsője fölé; de az is igaz, hogy e példával szegényebb lett volna a történet és az emberi élet, melyen éppen ugy szükséges a példa, mint a keleti három királynak az a csillag, mely a bethlehemi jászolyig elvezette őket.

Az élet viszontagságai okvetetlen az emberi erő alapjára vannak kigondolva; de a lelkesülés nélkül hányszor rognék le az ember, ha meg nem győződne, hogy a törekvés és férfias kitűrésnek végpontján van az a koszoru, melyet ugyan csak az erős ér, — de a koszoru megvan!

Hazánkban az egyházi pálya volt az, melyen a nem nemes fiu belépett az alkotmány sánczai közé. Az észnek fegyverével küzdhetett azon érdemek között, kiknek nevéhez a mult csatlakozott, és ki merné tagadni, hogy egyházi férfaink szava hányszor és mily váltás-gos helyzetekben olyan érvényre emelkedett, hogy ezen szó szerint a történetet is írták!

Ezerek befértek a lépcsőzeten át az alkotmányba, s a legszegényebb fiu megszerezhet-te azt a nagy érdemet is, mit egy hercegi czimre méltónak találtak.

Nem a kivételes esetek számából jutott e jutalom az érdemnek; elhunyt és élő egyházi férfaink hosszú sora azt tanítja, hogy éppen a legszegényebb fiuk tölték be e pályát, és az egykor homály fedte nevet a polgári érdemek aranykönyvének lapjaiba iktatták.

Timár ur betegsége.

Timár László urról éppen nem lehet elmondani, hogy az utazás képezne kiváló szenvedélyt.

Ellenkezöleg; Timár ur mint ember már atyai ágon örökölt hajlamainál fogva a megszo-kott nyugalomnak és zajtalan egyhangúságnak volt barátja; mint tanár pedig életének éppen egyik fő vezérelvül tűzte ki a zavartalan

pontosságot, s minden órának a maga rendes teendőjét.

A nyári és téli nap egyiránt kicsalta ágyából; s ha az esteli 10 óra beszélni akarna, elmondhatná, hogy idestova 15 esztendeje már annak, (ennyi idő óta bírja a derék férfit a felszegi ev. ref. gymnasium.) hogy könnyen fellehetne számlálni, hányszor nem találta őt kék babos, gesztenyeszín paplanja alatt.

Hasonló ösztinteséggel a reggeli 7 óra bizonyos verescsikos kávécsészéről beszélhetne, bizonyos gyöngyszín asztalkán, télen a kaudalló, nyáron bizonyos dél-keletre nyíló ablak előtt, honnan egyenesen bizonyos sárga házra nyílt a zavartalan kilátás.

A nyolczak, kilenczek, tízek és tizenegyek délelőtt, s a

hármak, négyek öök délután nagy fekete táblákról, barna hegyek fehér krétáiról, távól tengerpartokról, ideszakadt szivacsokról, ifju nemzedékek ifju arczairól, lábcsozogságokról, priszentésekről s más ily tudományos eseményekről szolhatnának.

A déli tizenkettő párolgó tányér elé intette az asztala előtt „magán munkába“ mélyedt férfit.

Az egyik fekete kávézni, s a kettők lágy szenderbe merülni látták őt oly divánon, melylyen valaha id. Timár László úr, tanárunk boldogult atyja, s a felszegi, akkor még csak algymnasiumnak rectora szokta volt délutáni álmait alunni.

A hatok és hetek, ha oly átkozottul hallgatagok nem volnának (Talan éppen az volt oka, hogy éppen őket választotta a t. tanár boldogsága egyedüli tanuinak) igen érdekes, mondhatni különös eseményeket pletykáz-

Herczeg Scitovszky János bibornok-primás.

hatnának bizonyos sárga ház kék szobájáról, bizonyos valakiről, ki a kék szobában lakott; bizonyos érzeményekről, miket e bizonyos valaki táplált, s bizonyos tanárról végre, ki e bizonyos érzemények természetéről egész bizonyossággal felvilágosítást adhatna, ha a fecsegés ily dolgokban mind emberi hajlamaival, mind tanári elveivel oly homlokegyenest nem ellenkeznek.

A mi idő a nappól még fenmaradt, azt a tanár ur munka, vacsora, séta és a casino között osztotta fel igazságos, de a körülményektől parancsolt arányban.

Csoda-e tehát, ha Sára asszony, (Nem Sárka, mert így csak a boldogult id. Timár nevezte volt a tisztas asszonyságot; ezt kérem megjegyezni.) ha a collegium, a casino s a város egészen magukon kívül jöttek a bálulás miatt azon hirre, hogy Timár ur daczára a csikorgó télnak, az iskolának, a casinonak, és bizonyos sárga házban levő kék szoba tulajdonosának — reggeli, pont 5 óraker elutazott.

Valóban ez nem csoda! S ha az: akkor oly korban élünk, mely barbar módra gunyolódik az emberi szív legszebb és legészintébb érzelmivel.

Ugy látszott bár, sőt Timár urnak minden hevenyészettől idegenkedő természetét után ítélve igen is valószínű volt, hogy a t. tanár ez utat illetőleg már régen megtette volt határozatát; elutazását még is rögtöninek lehetne nevezni.

Sára asszony legalább mit sem sejtett az egész eseményről, s bár nem titkolhatjuk el, hogy a tanár urnak azon este kiadott rendelete, hogy másnap reggeli öt órára készen legyen a kávéval, nem kis mértékben meglepte a jó asszonyt, sőt az igazat megvallva, pár órát el is rabolt éji nyugalomból: szeszélyes s nem kis mértékben fölzgatott képzelődése még legszilajabb csapongásaiban sem mert az elutazás magasságáig fölszálni, hanem ott mozgott ide s tova a vadászat, fűvészi kirándulás, és examen közelebbi regioiban.

A kávé nem öt, hanem már négy órára készen volt, ugyhogy mikor Szilaj uram három lovával, nagy esengettyűszóval s hetyke ostorpattogások között a kapu előtt hót mondott, a tanár ur reggelijével, s izmos büröndjével, dohányzacskójával és tűzszereivaival már annyira készen volt, mikép csak juhászbundáját kellett magára öltenie, hogy a háztűz körül való gondoskodást Sára asszonynak szigorúan lelkére kötve, kocsira üljön, s egy fél sohaj, fél nyögésszerű artikulálatlan hang után kimondja az indulási jelszót: „Isten hírével!”

Sára asszony alig mert szemeinek és füleinek hinni e nem várt esemény tapasztalására, s már a koca rég eltűnt volt az utca kanyarulután, midőn még mindig ott állott, fejét rendszeres, lassú ütenyben mozgatva jobbra, balra, s esküdve minden kitelhető módon, hogy ehhez fogható dolgot ember még soha sem látott.

Nem bocsátkozva e kényes kérdés felett Sára asszonnyal vitakozásba, hagyjuk öt itt fejszóvalgatásai között, addig, míg bele nem fárads, vagy meg nem unja, és siessünk a tanár ur után, ki már eddig kiért a városból.

A tanár ur állig beburkolózkodva juhászbundájába, mint kémény füstölt öblös tajték-

pipájából, s így élvezte egész elragadtatással a természet szépségeit.

Gyönyörű téli reggel volt!

Timár ur, mint nagy természetbarát, különös élvezettel szemlélte a hótól csillogó szánóföldeket, s méla elmerültségbe ragadtatott a zuzmarával rakott fák láttára, melyek kiterjesztett ágaikkal szeszélyes képzelődése előtt egy más légiesség tündérvilág szüzűzöttjeikint tüntek föl.

De a csipős lég és kiégett pipája csakhamar fölrasztották öt ez édes benyomások képei közül; s míg új pipára töltött, addig lelke ismét alászállt földi burkába. E merengést, ígaz, hogy csakhamar új merengés követte, (tevékeny lelke pillanatil sem volt képes vesztegelni) csakhogy ez már sokkal földiesebb természetű volt.

Utazása czéljára gondolt, s egy hosszú, mondhatni, fájdalmas sóhajts után még jobban beleburkolván magát juhászbundájába, oly szomorú, sötét gondolatoknak engedte át lelkét, s ennek folytán akaratja ellenére, sőt öntudatlanul, oly gyakran s oly keservesen elkezdett sohajtozni, hogy még maga Szilaj uram is megalkolta; s megfordulván ülésében, részvétellel kérdezte, hogy hát tán beteg a tekintetes professor ur?

Timár ur megdöbbenve riadt föl e nem várt kérdésre, láthatólag elpirult, s bár köznéps hangon igyekezett fuvarosát biztosítani, mikép hála Istennek! semmi baja nincs: a Szilajénál mélyebben látó szemek mégis fölfedezhették volna arcának méla vonásain s szemeinek bágyadt tűzén, mikép habár macskul tagadja is, beteg, valóban beteg.

De miként is vallotta volna meg ő ezt Szilaj uramnak, midőn e nyavalyáját még önmaga előtt is titkolgatta, s midőn ha betegségének létezett is orvosa és gyógyszerára, az nem köznapi értelemben vett orvos és gyógyszerárt volt.

Pedig bizony semmi nagy oka nem volt oly nagyon titkolódnai sem Szilaj uram, sem önmaga előtt, mert e betegség a legnemesebb baj volt mind azon nyavalyák között, mikben csak tanár valaha szenvedett, s ha tán némi emberi gyöngeségnek volt is bizonyítványa, de e gyöngeség a legfölemelőbbek közé tartozik.

Ha azért talán mint ember kissé röstelkedhetett volna is miatta köznapi szemüvegen át tekintő lényekkel szemben, mint tanár föl emelt fövel és kevély önérzettel dicselkedhetett volna vele....

Ily világitásban tüntetve föl a dolgot, semmi kényszerítő ok sem létezik többé arra nézve, hogy az olvasó továbbra is kétségben maradjon Timár ur dolgait illetőleg, s hogy a derék tanár még továbbra is kitéve maradjon azon veszedelemnek, hogy természetes, egyszerű és józan egyéniségével valami titkoszerű, rejtélyes, sőt veszedelmes lénynek képzelje valaki.

Igen, semmi ok sincs többé titkolgatni, hogy Timár ur Pestre, a magyar akademia nagygyűlésére megy.

Miután már ennyit tud az olvasó, azt is megtudhatja bátran, hogy Timár ur e pillanatban nem akadémiai tag még ugyan, (Senki előtt sem titok, hogy tíz hosszú évig nem lévén közgyűlés, választások sem történhettek.) de ha az akadémiaiban méltányosság, elismerés és

tapintat van, s ha tekintetes dr. Intrik ur pennájából nem csinált gyermekjátékok, s igéreteinek hinni lehet: akkor mához egy hétre ilyenkor Timár ur tanári czime után, vagy ha szeszélye úgy hozza magával, előbe is joggal oda tehetendi: a magy. tud. akad. lev. tagja!

Tagja az akadémianak!...

Timár ur idegzetén e gondolatra kéjes rángatózás futott végig, s ha egy ügyes jellemfestő e pillanatban tanulmánytárgyává tette volna arcát, talán ma már ismerné a világ azon kifejezést, mi „nem földi kéj” élvezetéről tanuskodik.

Tagja az akadémianak!...

E fölemelő gondolat volt az, mi Timár ur ajkaira önkénytelen és öntudatlan sóhajokat csalt; ez tartotta lángban agyát, forrongásban vétét; ez tette oly szenvedőn mélvá arcának becsületes vonásait; ez bágyasztá el sze meinek tüzét — szoval ez volt a derék tanár ur oly nagyon rejtgetett bevégsége.

E nemes becsvágy lelkesíté öt tanári székfoglaló beszédének megírásában.

E lelkesedés befolyása alatt „magyarította” és „tanulmányozta” Brunszvik Károly Mária nagy hírű értekezéseit „Az akadémiai befolyásról a nőkre, mint család-másodfökre.”

E lelkesedés vezette tollát azon hat év jó és rossz napjaiban, mióta a „Napkelet”nek állandó és rendszeres levelezője.

Ez adott erőt és kitaró szilárdságot a küzdelmek ama lázas napjaiban, midőn több hazai és külföldi források nyomán elkészíté a tudós világban általános elismeréssel fogadott „Elemi számtanának” első füzetét.

Ez adott szerény szívének bátorságot Intrik urat, az akadémia nagy érdemű legfelsőbb titkos tanácsosát évenként egy-egy kis almácskával, babocskával, szőlőcskével, lencséskével s más házi veteménykével meglepettini; s ez fokozá a bátorságot az utolsó évben oly magasra, hogy e tagválasztó akadémiái gyűlés kihirdetésének alkalmából egy jól kihizott és saját személyes felügyelete alatt nevelt havasalföldi sörtes fölküldésével fejezte ki Intrik tanácsos urnak elismerését a nemzeti öröm e nagy napján.

De az még nem minden!

Mi lelkesíté öt „Grampierrel tett sétatiban”, ha nem ezen magasos remény?

Horáz három legszebb odájának magyarítását minek köszönheti a haza, ha nem ezen nemes becsvágynak?

Az általánosán biztosított magyar társulat felszei igénykötségét bokros teendői daczára miért vállalta föl oly sürgös készséggel?

A „Család könyve” érdekében tartott előfizető-hajótadászatban erélye és bátorsága mily forrásból meritheté lelkesedését?

De minek előszámlálni mindazon érdemet mik Timár ur bevégséget oly jogossá és önként érthetővé tette.

Följegyezte azokat e sokat szenvedett nemzet geniusza, s mi ennél többet nyom: jól ismeri azokat e geniusz földi képe Intrik tanácsos ur?

De valjon ismeri-e a t. akadémia többi választó tagja is?

S ha ismerik, lakja-e sziveiket egy elismerés és méltányosság, mint a tanácsos szívet, ki leereszkedésében oly classicus kész-

séggel fogadta el Timár ur legújabb hazafias ajándékát: a jól nevelt havasalföldi sörtést.

Ez volt azon nagy kérdés, melynek minden bűtje izzó tűzként égeté a szerény Timár agyát, s nem hagyta el a gyűlés kihirdetése óta sem éjjel, sem nappal.

Nem az iskolában, nem a casinóban, nem azon füntebb említett sárga ház kék szobájában.

Baldzs Sándor.

(Folytatása következik.)

Nagy a világ.....

Nagy a világ, de nagyobb az én bajom
A mióta elhagytalak, galambom,
A mióta nem nézhetek szemedbe,
Azokba a ragogyó szép szemekbe.

Bűbátnálál sütétebb az életem,
Még a mi jó, az is fáj most dűnekem,
Gyászborult lelkeim érte kesereg,
Isten latja csak, hogy mennyt szenvedek.

Nem is kérek én a sorstól egyebet,
Csak még egyszer adjon vissza tégedet;
Csak azt kérem, de kéresem hiába,
Nem mehetek hozzád, lelkeim virága!

Nézem a feléd szálló fellegetek,
S vágyódotást a szívem majd megreped;
Repedjen meg, szakadjon meg, nem bánom,
Hej, ugy is elborult az én világom!

Ifj Balogh Gyula.

Óreg A B C vén emberek számára,

(A kinek vizsket, az vakarja.)

Nem tehetünk róla, hogy e rovatunk olykor-olykor megjelenjen, mint a kísértet: de nyelvünket őriznünk kell, nehogy olyannak tartásuk, mint a kapuzárfát, melyhez mindenki odatörli a sáros lábát, — helyébe tehát mondjuk meg az illetőknek, hogy van ám annak gazdája, még pedig egy igen haragos ember.

Tul vagyunk azon koron, melyben a nyelvújítókat „Nyelvprittyek”nek esufolták, és a hol egy új szavat megláttak, kövel is megdobálták; ma mindenki örül, hogy eszméit kifejezheti, és a trottoir helyett azt mondhatja: járda, — a bajonet helyett: szurony, ámbar míg a legjobb szót megtalálták, a járda előtt tiprattyut, a szurony helyett pedig szurvasat használtak; mi néha épen oly feszessé tette a nyelvet, mintha szűk nadrágban járna az ember, s utánozná a huszárt, mikor a szőke és csók helyett szőlő és csolokt mond, sőt nyalkaságában még a gombócot is gombolcznak mondja.

Jócskát haladtunk tehát, igyekeztünk minden eszmének megfelelő szót találni, és ime néhány év óta kezdünk visszafelé menni, az extensiv és intensiv szavak, passivitas, lucrativ, consolidát, és még egyéb atyjafiakkal berontának a közhasználatba, s eljutottak az academiába, melynek titkára a Kazinczy ünnepélyen a nagy hallgatóságot is néhány ilyen idegen szóval lepte meg.

Még azt az embert sem igen böcsülném, ki a nagy bőségben levő irosvaját a csizmájára kenné, csakhogy fogyjon; de még kevésbé dicseim meg az olyan embert, ki a maga kortyélól élve virágot rakhatna az asztalára, de ez nem kell neki, hanem hoz helyette idegen gyomot.

A Kazinczy-ünnepélyen bánattal töltött el mindenkit, hogy Toldy ur, az akademia titkára, nem indokolható figyelmetlenségéből magyar szavak helyett idegen szavakat használt; holott ugyanazon szavak helyett magyar szót is találhatott volna fáradság nélkül.

Hasztalan mondaná Toldy ur azt, hogy a műszavak bizonyos kiváltságúak, s bármely nyelvben is előfordulnak. Ha nem volna alkalmas szavunk, mint nyelvbéli szegénységnek keserves bizonyítványa még csak elcsuszának az idegen szó; de midőn van alkalmas szavunk, és olyan ünnepet ülünk, melyen azon érdemekről szólunk, melyeket Kazinczy Ferencz a nyelv körül szerzett, és midőn azt is fölemlítjük, hogy Kazinczy bár maga meg nem érthette szorgalmának gyümölcsseit a nyelv szépítésében, de éltette a hit, hogy ezt élvezendik mások, s épen a Kazinczy-ünnepen vallottuk be, hogy mi már igen is, élvezzük, — ugyanakkor Toldy ur megtarkázta emlékezősédét holmi passiv és nem tudom mi szóval, mintha egy nagy férfuróli megemlékezés alkalmával egypár rongyos csizmát is meg kellene mutatni, hadd lássa a világ, hogy ilyenben is járt valaha.

Vagy a tőm e g előtt akarunk kérkedni, s a föllengőség burkából akarunk hozzájuk szólani, hogy az idegen szó valami fontosságát kölcsönözzön. Ez aztán olyan gyaroltság, mi a kinevetést jobban megérdemli, mint az a falusi jegyző, ki minden áron fontoskodni akarván, idegen szót is használva azt mondja dohányját dicsérve: ennek van aztán rheumája.

Hogy az aroma helyett rheumát mondott, megérdemlette a kudarcot, miért nem beszélt az anyai nyelven.

Én ösmerem Toldy urnak „Haramiák”ját, mit Schiller munkáiból fordított le. Kétségtelen, hogy ő azt nagy szorgalommal dolgozta, de mert a nyelv nem engedelmességet akkor úgy az írónak, mint mostanában, olyan kitételekre akadunk, melyek most agyonkaczagtadják az embert, például: hunczfuticsellem! vagy mint mondja: zengesd föltédet!

Itt kétségtelen, hogy a nyelvnek tárházában nem volt meg az alkalmas szó, mely az eredeti eszmének hű áttételére szükséges; de ma már odább vagyunk, s midőn a legnagyobb nyelvíveleők egyikének ünnepét üljük meg, s mintegy dicséketni akarunk, hogy ez ember hasznosan munkálkodván, a tőkély felé jutottunk, ne olvassunk föl olyan munkát, melynek nyelvezetéről épen azt lehetne mondani, mint bizonyos gonosztevőről, hogy valljon ez erkölcsi kinövésért is meghalt-e Krisztus?

Képmagyarázatok.

0' Donnel tudat adja a spanyol népek a marocói háborút.

A világosemények szakadatlan láncolatában az olaszharcot a marocói háboru követi, s bár távol van tőlük ennek szinhele, a következők bebizonyítja, hogy e látszólag másodrendű fontosságu kérdésnek valódi intézői máshol keresendők, s minthogy e tekintetben jobb hasonlatosságot nem találunk, azt mondhatjuk, mit a tekeasztaloknál látunk, hogy a nagy hatalmak gyakran „per popsza” küz-

ködnek egymás ellen, de érdekeik mellett. A politikusok észrevették, hogy Franciaország és Anglia épen egymás ellen küzdenek itt, a mi a „két barátságos” hatalom valódi érzelmeit nagyon furságnak tünteti elő; de egy humoristikus lap ezen barátságot úgy védelmezi, hogy Franciaország azért biztatja a spanyolokat háborura, hogy Anglia temérdek rosz puskáját Marocónak eladhassa.

Helder kávéháza Párisban.

Párisnak legkeresettebb nyilvános helyisége Heldernek kávéháza, mely legközelebb nyitottat meg, hova azonban nem csak újdonsági ingerélen fogva, hanem a pazar fény és kényelemért szalad és tolu a közönség.

Ennek alkalmából elmondunk egy rövid adomát.

Hasonló néptódulásban rendkívül vizsgának kell lenni a cselédségnek, hogy a drága evőszereket el ne csipje a közönségnek azon része, mely nem csak az ételt eszi meg, hanem bő ruháját az evőszert is elveli. Egy ilyen nyilvános helyen három főpincéz bukott meg, mert az evőszertolvajok tönkrejutatták; jött egy negyedik pincéz, fogadva, hogy őt meg nem lopják; de biz már négy napon át rendszeren meglópták, s ime ötödik napon megint hat kanál hiányzik egy család előtt. Kutatnak, de a családtagok egyikénél sem leltek semmit, ekkor a pincéz elkeseredetten ráüt az asztalra, s ime lepotyog hat kanál alólról, s akkor vették észre, hogy az asztal alára viasszakkal odaragaszták a kanalakat, hogy estére, mikor nem hiányzik és senki sem keresi, elvihessék.

Titkok fenszóval.

Nem humoreszk ugyan, de lehetne az, mert az Istennél semmi sem lehetetlen.)

I.

Holdvilágos éjszaka volt....

Kissé ábrándos, de azért mit sem tesz, hisz ábrándozni szabad, kiváltképen a szerelmes embernek; bepillantani a csillagokba, elmélázni valami furulya, vagy hangora bájkéscses szavainál, és betévedni csak ugy ab invisis a természet titkaiba.

Én azonban ezt nem tevém e regényes éjszakán, hanem gyertyám homályos lángjánál pókhalós szobámban üldögéltem, észre sem vettem, hogy gyertyám homályosan ég, mert asztalomon tokaji világitott szemeim közé, én visszamosolyogtam reá, és e miatt láttam, még sokkal holdvilágosabb, csillagosabb égboltozatokat, mint minők odakint léteztnek vala.

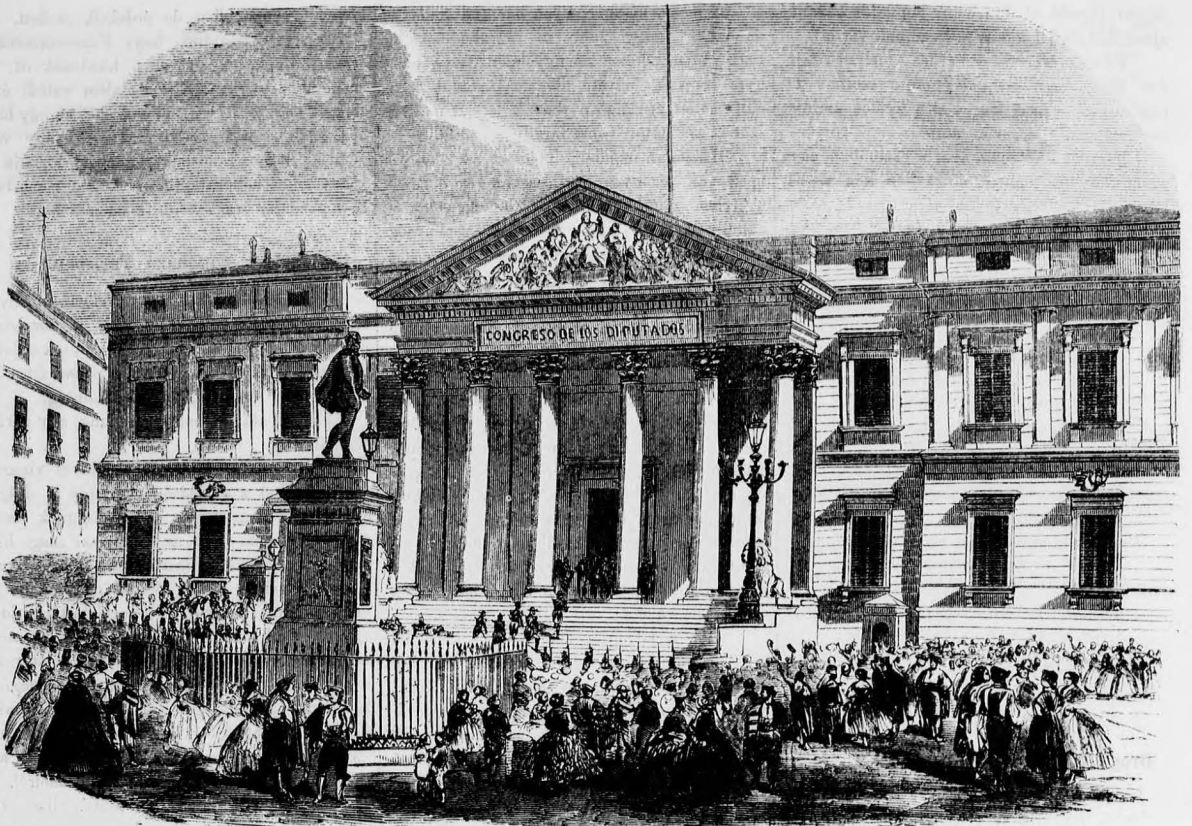
Inasom, ki háttérben ült, már szunyókálni kezdett.

— Ferkó! — szólított meg őt — vesd meg ágyamat.

— Most pedig — mondám tovább még egyet huzva a világoosságból, — én vagyok a világoosság, huzd meg Feri te is majd még látod, nem jársz a sötétben, hanem fejedben az életnek világoossága létszen, ugy is, miként király költőnk megmondta:

Bort megissza magyar ember, jól teszi,
Okkal, móddal meg nem ártat a szesszi.

Még egyszer kitekinték a csillagos ég felé, és ágyba dültem.

O'Donnell Marokkó ellen kikiáltja a háborút Madridban.

Helder kávéháza Parisban délutáni 5 órakor.

Elottottam gyertyámat, mert oly szép csillagok voltak szemem előtt, oly gyönyörűn mosolygott a hold, hogy kénytelen voltam a poesis régióiba emelkedni.

Egyszer nosztelen felnyílik szobám ajtaja, s rajta egy gyönyörűséges tündérléány lép be.

Egy ideig nem mertem megszólítani, mert oly légszerű volt, attól féltem, hogy elfuvom.

— Talán csak nem kíséret? gondolám, magamban, mialatt ő ágyamhoz közeledett, lángoló szemcimet mindég rajtam tartva.

Kitakart vállamra tette kezét, és lassu, suttogó hangon kérdezé:

— Alszol? ...

— Nem; — válaszolám, és kimondhatlan érzet tölté el keblemet, mert ezt a lényt csak álmaimban láttam, ébren soha sem. Homlokereim dagadozni kezdettek, szívem hevesen dobogott, önkénytelen kiáltottam fel:

— Ki vagy, te, angyal, ki tulvilágban hordozod lelkemet? valóban élsz, vagy csak álmodom?

— Érints kezedd, hogy meggyőződhessél arról, hogy élek, én őrangyalod vagyok.

E szavaknál feldőleg nézett rám, hogy nem birtam szemébe tekinteni, behunyt szemmel ragadtam meg piczi kezét, és csókjaimmal halmoztam.

— Őrangyalom, őrangyalom! ... hebegém.

— Mit tudsz, te? folytatá ő előbbi szavait reám sem figyelve. — Ott fenn a nap, hold és csillagok felett testvéreim laknak, sokszor lejövünk hozzád, de te nem látsz minket földi szemekkel, csak eszed világánál, midőn tulvilági dolgokból szűjtök ki gondolatodat és tetteidet kormányozzuk; azért nem szabad mondanod hogy ...

— Nem értem szavaidat, kedves lény ...

— Szavaimat nem is fogod érteni jelenleg, csak később, hanem így veszteglened nem szabad!

A tündér itt egy titkos szavat mondott csengő hangjával, mely messze hasítá a csendes éjszakai levegőt, és tüstént egész szobám tündérlényekkel telék meg.

— Itt ezek — mondá rájuk mutatva, barátinóid, én pedig testvéred vagyok ...

Nem tudám hinni szemeimnek, azt gondoltam csak álmodom.

— Nem hiszem, kedves testvérem — mondám — hogy nem álmodom; te valami bűnös képzemény vagy, és e barátinóim tünemények.

— Ne szólj többet, nem szabad többet szólnod! Itt keresztnevetem oly bájjal ejté ki, hogy lábaihoz omoltam; aztán tarsai felé fordult és parancsolá: vögýetek szárnyaitokra, jó lelkek, neki meg kell minket látogatnia ...

— Oh az lehetetlen! ... kiáltám rettegéssel, és valami mentegető szókat gagyogtam, de nem használt semmit, ők szárnyaikra vetek, és vittek a holdvilágos éjszakán keresztül.

A hold csak úgy mosolygott.

Minél tovább vittek, annál inkább növekedtek a csillagok és a hold, míg végre egészen növények, és édes, olvadékony hangon magyarázatták a tündér lelkek: hogy kik lakják ezt és ezt a csillagot, én minden szót mélyen véstem a szívembe, de megöltötták ki-mondandom a csillagok titkait.

Elhagytunk már sok csillagbirodalmat, midőn lenéztem a magasból, némelyike a csil-

lagoknak csak oly kicsi volt, mint a tűzszikra, míg mások óriási nagyságban emelkedtek mellettünk.

Már a végtelenség sincs talán távol.

— Beviszünk a végtelenségbe! és tovább vittek.

II.

Tulvilágban vagyunk ...

Nem nyújtózkodnak itt a lelkek, mint az alkoriában van megírva, lágselyem diványokon, hanem meglegegedésben és véghetlen szeretetben élnek.

Tündéreim tovább vittek még, végre megállapodtak.

Szent borzalommal tekintetem körül, és láttam a nagy Hadurt királyi székben egyik kezében sugarat, másikban a világot tartani, láttam Etelét, Árpádot, István királyt, Lászlót, Hunyadiákat, Zrínyieket és mind isteni fényűnyel körül sugárzott homlokokkal.

Toldi és Kinizsi arról kezdetek beszélni: mennyire satnyul a világ, egy ős ember már most ritkaság látni, azt is hozzátevék, hogy végtére talán akkorára megkisebedik az emberi nem, mint egy mákszem; azután áttértek a magyarokra: mennyire viszályon estek által, mennyire megkevesedtek a szünteleni háboruzások alatt.

— Mind ez hagyján lenne még — szólta Lehel: de mikor szent István már betelepített az országba mindenféle népet.

— Az nem baj, — mondja szent István, Verancsics, Frangepán a magyar történetbe is a legszebb helyre fért, Petrovicsból Petőfi lett, és ha lenéztek a hazába, a legjobb magyarok nevei közt Venkheimot, Valdszteint találtak, Hunds-dorferből lett Hunfalvy, Luczenbacherből, Érdy, Bierbreuerből Helmecky, Rothkrepfből Mátray, Blochból Ballagi, Radákovitsból Vas Gereben. Lonovicsot is aligha cserélnék el, sőt jó pénzért megvennék a párját, — mi panaszok van még tehat?

— Pártoskodtak az országgyűléseken. Mondja bánattal Kapisztrán.

— Az ne busiton, — mondja Kinizsi, én molnárlegény voltam, és tudom, hogy minden malomban két kövel örletnek, ott is az egyik áll, míg a másik sebesen forog, s ha tán összesimulnak, fölvégja a molnár, hogy éltek közt finom liszté porlódjék a buzaszem, azért hadd vitázzanak, szócsereben érik meg a jó gondolat jónak; mert csak a jól megdagasztott tésztából válik jó kenyér. Ez ugyan molnárosan volt mondva, de, hiszem, magyarán is.

— Ellenségeink vannak! mondja valamelyik táltos az őshajdánból.

— Ha nem volna, pénzért kellene venni, — mondja Hunyadi János, — nehogy elpuhulván, törpébb legyen szomszédainál.

— Igen, de a mostani ellenségnek fegyvere a rágalom.

— Legalább nem csak előre vigyáz az ember; hanem hátra is, tudva, hogy a rágalmazó hátulról is nézi.

— Kedves alatevalóim! mondá most Hadur — a magyar életerevaló nemzet, megteszem hogy az én választott népem éljen, míg világom, míg napom tart ...

— Szenteltessek a te neved! — kiáltottak fel mindnyájan, és jöttek nemzetünk nemtői, és oly varázsszerű hozannát daloltak, mi-

nőt nem hall emberi fül, s alig képes elviselni az édességet.

III.

Ezután eljutottam a művészek helyére. Láttam két királyi széklet, az egyikken Vörösmarty, a másikon Petőfi ült, kegyes arccsal tekintettek felém, körülöttük számtalan jeles.

Bemutatott tündérem a két költőkirálynak, alig mertem rájuk nézni, egyes kérdéseikre csak zavartan és tökéletlenül felelheték. Azután a beszéd tárgya átment az irodalomra, a többi közt az öreg Gvadányi igen rosztalta azt, hogy a régi magyar nyelvet rettenesen megromtatták az irkafirkászok, kiket írónak csu-fó a világ, az igaz tehetségeket mellőzik, egy némely szépirodalmi lap kereskedést üz az irodalom leple alatt, s úgy tovább ...

— Igaza lehet kegyelmednek, bátya! — szól közbe Petőfi — mióta ott hagytam a földi világot, és mióta Kazinczy megváltotta irodalmunkat ...

— Bocsnát! vág a dologba szerényen Kazinczy — az tulságos dicséret, ennyit nem érdemlek.

Ez alatt a háttérben, az éltében a sorstól annyira üldözött Baocsányi Révayra nézett és összemosolyogtak, hogy biz ez a Kazinczy nagyon szerény, nem is illenek a szellemi hazában annyira eltávolítani magától az érdemlett dicséretet.

— Ez pedig tulságos szerénység — kiált Petőfi — szó, a mi szó! te váltottad meg az irodalmat, silányul áll az egész, miolta meletűnénk a föld hátyáról.

— Teremt-e Hadur több író — sohatja fel rá Vörösmarty — ha azok is elfogytak, kiket oda lent utódokul hagyunk? ...

— Teremt-e, kérelek Miska barátom? ... mondja most Kölcsey — a mostani költők közül sokan irnak világ- és honfájdalmakat minden erő, tehetség és a mi több, minden igaz érzés nélkül, miből aztán nem keletkezik egyéb, mint egy erőtelen nyöszörgés; mások soha sem érzett szerelmet dalolnak az elszányult világnak ... sőt, mit is mondok? divattá vált, hogy minden fiatal ember tudjon irni sült és sületlen verseket minden hivatás nélkül, nem tartatik mivel embernek ki költeni nem tud: verset tudniillik és pénzt. Hát még mennyi ugynevezott irodalmi martyr van! ... óh ponyvairodalom! ...

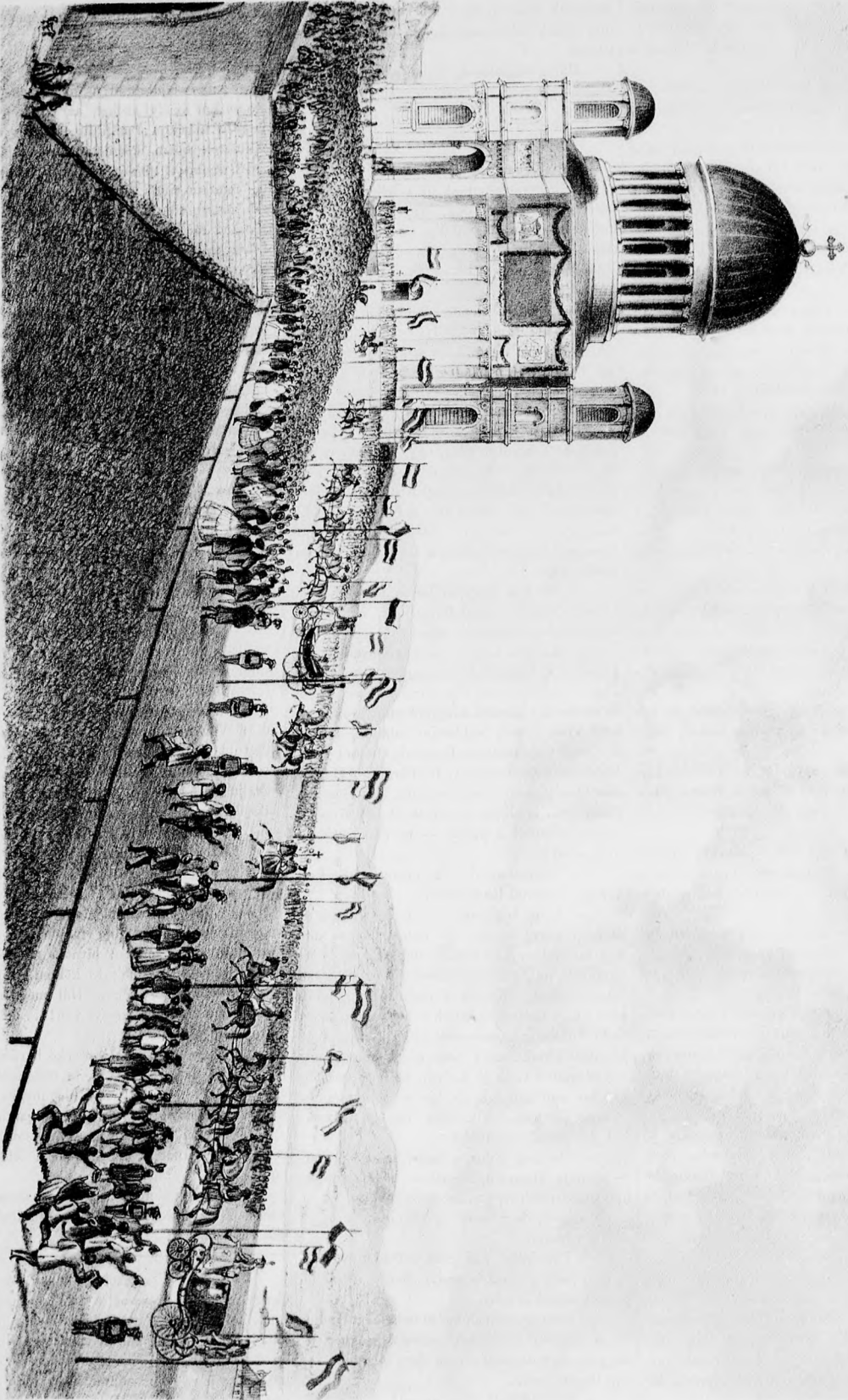
— Te pessimista vagy, Ferkó barátom! — jegyzi meg Berzsenyi — ha te lemennél még egyszer a földi criticusnak: bizonynyára megszüntetnék szentségtörő foglatosságait.

— No, no, tán csak nem neheztelsz már azért a kis kritikáért, melyet még a földön irtam ...

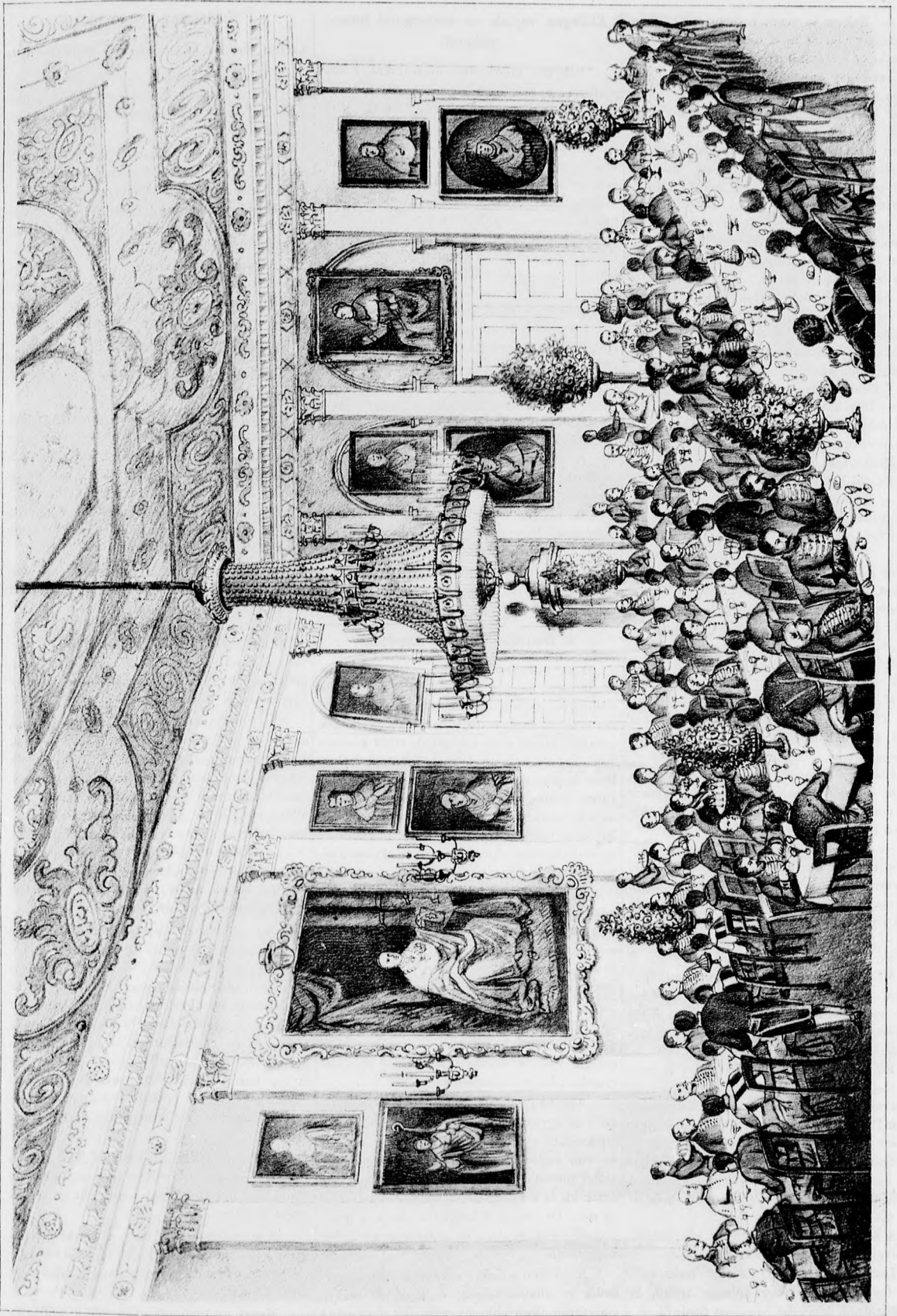
— Dehogy, dehogy, én nem; hanem Csokonay Vitéz Mihály czimborának talán több oka volna, hogy:

„megüleljen historie ...?”

— Ecce! — válaszol Csokonay — minő élces gyerek vált ebből a fiuból, még Nagy Ignácot, Kovács Pált, Beöthy Laczit, és Jókait is kivégja sodrából, ha neki kerekedik. Ha ily dehonestatiómat hallaná a tudós társaság, talán arra is rá vetemednék, hogy kidobná a nemzeti museumból pipámat. Megtiszteltetés! csak még csikókbőrös kulacsomat keritenék meg valahomnan.

Az ünnepi fölmenet az esztergami főegyházhoz.

Ebéd a primási naçy teremben.

— Nekem is emelt a nemzeti museum — hangyomatozá most Kisfaludy — egy emlékoszlopot egy sással a tetején, szerencse, hogy csak oszlopot csináltak, mert különben úgy jártam volna, mint te, Katona József, ... látd minők az emberek, iszonyu törzsalakot csináltak belőled, oda állítanak téged, komoly embert a színház elé retiráló, futamló, igazgatót állásban egyik kezébe álcázát, másikba tollat adnak, mintha szégyen miatt szükség volna eltakarnod, a mit irtál, ... tulajdonképen le is ugranának lábaid arról az oszlopról, ha szerencse testednek törzsökéből, mely a dolmány tuskó formára van csinálva) kiszabadulni bírának, ... hanem erősen belédugta őket Züllük ar a dolmányba.

— Atyafi! neked sincs mivel kérkedned — válaszol csipősen Katona József — talán annak nincs jelentősége, hogy emléked már a régiségvárban van?

Vörösmarty mosolygott:

— Ugy, hát mi vagyunk Petőfivel és Bajzával még a legszerencsésebbek, mert nekünk nincs emlékünkh... Comme il faut!

Mindnyájan nevettek, csak egy véres homloku fiu állt hátul melázva Berényi mellett.

— Ne busulj, Czakó! jó fiu — vizsgálja őt Vörösmarty — itt meg nem bukik drámád.

Erre Czakó is elmosolyodott.

— Muzsák! hozzatok nectárt — kiáltá tovább az imént szóló — vidítsuk fel kedélyünket, koldusok voltunk oda lent a földön, itt Hadur kegyelméből királyok; hol vagy Megyeri? jer, vidítsd fel kedélyünket; Bihari, Lavatta, Csermák, hol kéneked hűgedtitek az éji homályban? tán Lisztet várjátok? te pedig Petőfi collega, mondj egy toasztot...

Mondott is Petőfi egyet, még pedig olyat, hogy a távolról hallgató Hadur mosolyra vonta ajkait, az örökkomor Etele pedig hangos hatótában tört ki.

Ittak egy ideig, én egy zugolyban üldögéltem, és csak bámultam őket, meg egyszer rám nézett Petőfi magas thronusáról, és kegyesen im ezeket mondja:

— Jer közelebb, kis öcsém, hisz ha meglátogattad már birodalmunkat, jer igyál ebből a nectárból, kocziins velem... így la! aztán vágj magadnak egy lantakvaló fát, majd jó leend szájkémben koldusbotnak is...

— Éljen a kis csöcselék!... kiálták a többiek. — —

Most őrangyalom a tündérekkel ismét viszájott, szépen homlokon csókol, óh! oly édes forró volt azon csók, hogy még most is ég homlokom közepé tőle, és parancsolta barátáimnak, hogy szárnyaikra vegyenek.

És vitték vitték a földre. Ott egy fa mellett megállapodtak, hogy vágják magamnak lantravaló fát. Én vágtam, vágtam; észre sem vettem, hogy azon lombot vágom melyen állok, egyszer csak letörik az ág... én is le!...

Szétnéztem: nem buktam-e valami alvilági barathumba? — — szerencsére sehoh sem találtam magamat egyébütt, mint szobámban, nyugalmas ágyamon.

A hold az egész dolog felett oly szépen mosolygott az ablakon keresztül. — —

Lám, kedves olvasó; mennyi tarkaságot nem foglal magában egy palaczk tokaji, és egy szivárnak levegőbe bocsátott füstje?!

Ungh.

Előleges rajzok az esztergami tünepélyről.

Mint már tudósítottuk olvasóinkat, ő emnentiája, a herceg-bibornok-prinás félszázados egyházi ünnepélyének emlékére egy díszképet rajzoltatunk, mely egyéb részleteken kívül azon jelenetet ábrázolndja, midőn az ország nemessége a főltár számolyánál az ünnepeltnek kiterjesztett karjai alatt fogadja az áldást. E képet nagy művészi gondnal kívánván készíttetni, ideiglenesen lapunkban két jelenetet közlünk, egyike ábrázolván a főegyházba történt fölmenetet, melynél az egyházi jeleget egy egyházi férfinak lóhátoni föllépésén, a magyar színezetet a tényesen öltözött és lovagló érseki huszárok képezék.

Lelkesítő jelenet, midőn a hitnek egyszerűségét a magyar ruhának ragyogó szépsége szegélyezi be, nagyobbá tevén az ünnepet a tisztelkedők fénye, mintha mondani akarnák, — hogy a mit a magyarok Istene szépet adott, abban alázunk meg magunkat az oltár számolyánál.

A második kép a hercegzprimás nagy teremben adott ebédnek rajza. Itt a vendégseregnek színe volt összeseregelve.

Ez ebédéről ezuttal a rajz tanuskodjék, — befejezésül legyen elég annyi, hogy a mit a nevezetes ünnepélyből megörökítendőnek tartunk, díszképünk mesteri kézzel fogja szem elé állítani.

A francia császári kopozás.

Erre vonatkozó képünk első pillanatra megmutatja, hogy a vadászatnak e nemére az előkészület azon gondossággal van elrendezve, mint csak az eurpai nagy hatalmak egyikének pénzátára bírhat meg. Olvasóink közül kevesen lesznek, kik hasonló telepet láthattak volna. Ilyen kopóserég épen úgy van rendezve, mint valami ménés, melynek fölügyelője gazdagon fizetett szakképes egyéniség, s ennek szolgálati személyzete oly számos, hogy az étetés és egyéb ellátásról épen úgy rendelkezhetnek, mint bármely lovardaintezetben.

Bizonyos órában történik az étkezés, — minden állatnak külön neve van, s a nagy tömegből kiszólitván, csak egy engedelmessédek, mint az a másik, mely egyes vadászatkedvelőknek kedvezévé vált. Az ügyelők minden állatnak természetét ismerik, legyen az torkos vagy civakodó.

Meghatározott időben lovaszok kíséretében megsétáltatják a kopótelepet, s ilyenkor mohón élvezik a szabadság örömeit, némileg azon előérzetben, hogy vadüzésre hajthatnak.

Azonban nem elég a kopóknak ügyessége; mert ez egyedül nem vezet célra; hanem a főpeczérnek avatottnak kell lenni, hogy az üzbe vett vadat el ne szalassza, mi leginkább akkor történik meg, ha hajtás közben más vad ugrik ki, és a kopóserég a másikat elszalasztja ez után tör, holott kétségtelen, hogy a nyugodt vad végtére is kifárasztja az egész kopópalkát.

Képünkön látható: mily szép rend uralkodik ez állatok között, és hogy az ember csakugyan uralkodik, ha tudniillik észszel uralkodik.

Közhasznu tanácsadó.

A levegő tisztítása bizonyos növények tenyésztése által.

Tudva van, hogy az egyesült államok némely áldott része az Amerikában annyira otthonos hideglelés által mennyit vesz vonzó érdekességéből.

Már évek óta a tudomány hiába fáradozik ezen Isten ostroma elleni óvszer föltalálásában; a fáradozásnak nincs eredménye.

Most azonban, úgy látszik, hogy mégis sikerült oly eredményhez jutni, mely, hogy ha a remények nem csának, e bajon segíteni fog.

A washingtoni csillagda a lázra nézve legveszedelmesebb helyen fekszik: mert azonkívül, hogy a Potomac folyó balpartján, a víz színén csak 94 hüvelyknire emelkedő magaslalon, és csak 400 rőfnyi távolságra fekszik a folyótól, még az épület helyisége kelet, dél és nyugot felől falak és sövényzet által van elzárva.

A keleti és déli fal párhuzamosan vonul a folyó mentével, melytől az intézet csak egy kis erdőcske által választatik el, és így az épület egyik fele víztől öveztetik körül, és pedig a folyó azon része által, a mely leg több posványtól környezetik, melynek tükre nyáron által a növényország majdnem minden neme által terítetik.

Felfedezték tehát, hogy e vidéken a láz, mely az egész tájékat öt hónapon keresztül lakhatanná teszi, leginkább akkor veszi kezdetét, mikor a tónövények hervadni, és rothadozni kezdenek. Ebből kivülglik, hogy a járvány forrása leginkább a levegő tisztátalanságában rejlik, mely a növényenyészet okozta légalkatokból származik.

Egy bizonyos Maury hadnagy (ugyanaz, a ki a hazos ügyében tett felfedezések folytán, az egyesült államok csillagjai egyik igazgatójává neveztetett ki) tehát ezen tapasztalás után azon lényeges kérdéssel kezdett foglalkozni: „Váljon az ily kigözölő anyagoknak nem lehetne-e más irányt adni, améltül, hogy a kártékony gőz a levegőt rotnaná?”

Vannak növények, melyek különös emésztőerővel bírnak, az az: melyek más növények kigözölését vagy nedveit magukba szívják.

Nem lehetne-e tehát a fentérintett bajon az által segíteni, hogy az ily emésztő erejű növényeket tenyésztenének, a melyek fejlődése épen azon időszakban venné kezdetét, mikor az ártalmas növények hervadozni kezdenek?

Maury tehát először a komlóra gondolt, mely szintén emésztőerővel bír; hanem azon körülmény, hogy a komló folyókás növény, és így a karózás mulhatlan szükséges, e tervét félben hagyatta, és inkább a napraforgóhoz folyamodott, melynek emésztőereje rendkívüli.

Egy napraforgóval bevetett hold föld a virításg — szélei körül is ezer annyi nedvet képes magába színi, mint a mennyit az eső az egész területre önt.

A mi a tenyésztést illeti, a napraforgó nagyon kevés fáradságba kerül, mivel a tenyésztés módja nagyon egyszerű. Ezen kísérlet csak tavat tetettet.

Maury ur 1855-nek vége felé a csillagda körüli tért 2¹/₂ lábnyi mélységre, és 45 lábnyi

Csaszari kopozás Compiegneben.

szélességre felásatta; később ismét felásatta, és az 1856-iki tavaszon napraforgóval bevetette.

Augusztushó, a lának rendes ideje megérkezett, és legnagyobb csodára egyetlen láz eset sem adta elő magát; holott eddigelő a csillagda léte óta ezen ostor egyszer sem tönkivétel.

A tudós katonatiszt még további kísérleteket is szándékozik tenni.

Ezen tárgy Magyarországon is figyelemre veendő, főleg az alvidéken, a hol a mocsáros lapályok nem kevés befolyást gyakorolnak a levegőre.

II.

A hónap haszna.

Azon közmondás, hogy a hó a szegény ember trágyája, tudományilag bizonyult be.

A vegytani részletesítés bizonyítja, hogy a hó több könnelgeket tartalmaz, mint az esőviz, és az kétséget sem szenved, hogy a hó tisztítja a levegőt, és a magába szitt tisztátalan alkatrészeket trágyaként vonja a földre.

Ha egy bizonyos hőmennyiséget, mely még nem is régen fekszik a földön, egy edényben felolvasztanak, tapasztalni lehet, hogy a hóvíz idegenszerű anyagokat foglal magában, mely tapasztalás leginkább a víz izében észrevehető.

Azon szárazság és azon vadiz, melyet a hóvíz tett izelés után előidéz, kizárólag az idegen anyagoknak tulajdonítható: nem különben azon kellemetlen érzés, melyet a hóvízzeli mosás az emberi bőrön szül, valamint a golyvák, melyek a havasvidékeken annyira otthonosak, sokak által a hóvízben létező különféle anyagok szüleményének tekintik.

A hónap émsztőerejét megvizsgálandó valaki következő kísérletet ajánlott: „Vegyenek egy körülbelül 4 hüvelyknyi hosszú hódarabot, és tartsák egy lámpaláng fölébe: a keletkező viz a helyett, hogy elfolya, hajasóvilag a hóba szorul vissza. Ezen körülmény a hónap vonzóerejére mutat, és valamint az itt eredményezett vizet magába szívja, ugy vonja magába a légszeszt, és a kigőzölgő bűzöket.

A hó továbbá gátolja a föld gőzölgését, és azon párákat, melyeket a föld gyomrában egyesítve visszatart, termékenyítőleg hatnak a tenyészetre.

Önnét van az, hogy a legrondább mocsárosk is télen által nem bűdösek: mert az enyészetnek indult növények kigőzölgése visszatartatik, és a hóvaladáskor ismét a fődbe szivárogo.

Látható tehát, hogy a közmondásban még is sok igaz van, a mennyiben a szegény ember trágyája sokszor a patentirozott trágya-nyaggal vetekedik.

Egy kevésbé ismert költeménye Schillernek.

Schiller a nagy német költő egy időben barátjánál, Körnernél, Loschvitzban mulatott. Történt, hogy ez alkalommal a Körner-család egy kis kéjutazásra készült, s a gondos házi asszony, mivel azt hitte, hogy vendégje, Schiller is velük fog tartani, tehát pénzét és kamarát elzárt. A költő azonban egy kis kerti házikóban éppen „Don Carlos“ című színmű-

vén dolgozott, s ugy el volt művében merülve, hogy egyszer csak azt vette észre, miszerint a kéjutazóktól elmaradt. Késő ősz levén, Schiller a hideg elől a lakháza akart menekülni, de azt zárva találta. Éhezett és szomjazott, de nem volt vágyát mivel csillapítani. A kerti házikóban volt egyszersmind a mosókonyha, hol éppen mostak, s a szünet nélküli ruhaekapdokés nagyon boszontotta a komikus helyzetbe szorult költőt, félreveté tehát a színművet, s a következő verset írta:

Fejem kába, s ólomnehéz,
Burnótszelenczem üres,
Mint gyomrom, — a szindarabnak
Az ég legyen most kegyes!

Itt a kikállózott rongyot
Tollammal vakargatom;
Hogy is lehetne érzelmét
Üres szívből kicsalnom?

Tűzet öntsek a papírra,
Fagy kizovván újamat?
Phöbus! rosznak gyűlöljö,
Meligésd tanonczodat.

Ruha csattog ajtóm előtt,
Mosófáz a szolgálhoz,
S engemet Pülp királyhoz
Vezet a szárnyas ajtó.

De, im', Isten ugy akarta,
Ábránd, álom, oda lett!
Vigy is el ingmosásnál
Manó a költészetet!

A mint e verset megírta, kapta magát, csónokba szállt, s az elfolyó Elba vizén a távozottak után sietett; de utjában nagy fergeteg lepte meg, a csónak ingott, a villám cikázott, s a roppant dörgést rázkódva visszahangozták a hegyek, mire Schiller elragadtatva kiáltá a morajba: bravó! Nehéz esőcseppek hulltak, a költő erősen az evészőhd látott, s rövid idő alatt barátságos fedély fogadta a rüparton. —

— h. — a.

Nemzeti színház.

Színházunk közönsége napról napra szaporodik, s e tekintetbeni öröminkhöz járul az is, hogy a vidéki színesékes is bemutatván magukat, olyan egyént is láthattunk, mint Molnárné asszony, kinek a „Csikós“bani Rózsija nagyon sikerült alak volt.

Szilágyi Béláné a színháznak mindig igen jeles tagja leendő, kivált ha szerepkörében marad, de a népszimfüi énekesnői szakmára kár volna őt erőszakolni. Molnárné köztetszést aratott mind éneke, mind játékaival, és nem is tartózkodunk kimondani, hogy szerződötését kívánatosnak tartjuk.

Nem sokára elkövetkezik az idő, midőn színházunk közönsége annyira megszaporodik, hogy egy másik színházról is kell gondoskodnunk, s akkor kétségtelen, hogy az egyiknek főtámasza a népszimfü leendő, s minthogy a népszimfüveknek egyik fő életelőmük az ének, most is már igen itt van az ideje, hogy a színháznak a női színművekre ne egy; hanem több énekesnője legyen; azért ha bármily kitűnő tehetség találkoznék is, Molnárné asszony a vidám, fürge női szerepekben mindig kitűnő helyet foglaland el.

Vegyes közlemények.

— Bosco, a híres bűvészek szintén híres bűvész fia, Pestre érkezett, s szemfényvesztő mutatványokat rendez. Neve: Bosco Eugen.

— Fővárosunk tőszomszédóságában Palotán, e hó elején egy százhárom éves asszony (Kovács Zsuzsánna) halt meg, ki halála előtt néhány héttel gyalog jött be Pestre, és gyalog is ment vissza. Sokszor kérdék tőle, mi tartá fön így erujét? Azt felelte: a mértékletesség.

— A budai piacokon e napokban friss földi epret árultak.

— Hajdú László nagy-kunsági túrkevei ügyvéd, mind többféle fuvóhangszernek hangjegyek szerinti kezelője, a V. U.-ban azon derék ajánlatot teszi, hogy ha hozzá (természetesen visszaadás feltétele mellett) ép és használható tárogatót — melyből újabb felfűződés szerint a muzeumban is két példány van — küldenek, megpróbál egy „tárogató-iskolát“ összeszerveketeni.

— A mult hetekben, Alsóalapon (Fehérmegye), a kitérő szorgalom és műtani ügyesség egy ritka művét volt alkalmunk megcszemlélni Csikszentkirály Lestyan János urnál. E ritka mű, mely mint curiosum is már figyelmet érdemel, egy körülbelül négyszögletű látnyi, gömbölyded tálczaalakú, színes papiros kosár, mintegy 25 ezer papir-kapszliból készítve, melyek a legszebb symetriával vannak egymáshoz illesztve. Ha ugy az asztalon áll, és az ember rá néz, azt hiszi, emaillozott, vagy legalább is horgolt mű, a legszebben festett rózsákkal és közepén egy gyönyörűen rajzolt vadászébel — pedig az egész optikai csalódás, melyet a különböző színű papir-kapszlik mesteri összeillesztése idéz elő. Ha az ember felemeli és a napvilág felé tartja, az egész kosár ezüstszínt és olyan reczés alakot nyer, mint a méhsejtek, mikor a méz belőlük már kifolyt. Nevezett Lestyan János ur, ki a festészet és műtan egyéb ágaiban is nem kevésbé jeles, e maga nemében méltán remeknek mondható kosáron négy egész hónapig dolgozott s mint kéz alatt értesülünk, hajlandó lenne az 200 fért — mi a ráfordított időt és munkát véve is csekély összeg — aláírni utján, a nemzeti muzeumnak átengedni. Ha ezen összeg erejéig ő maga igénybe vehető lenne, szívesen adná azt ingyen, a nevezett hazai intézetnek. Mi részünkről, a nemesleki műbarátoknak véltünk e jelentésünkel némi szolgálót tenni.

Irodalom.

— Az újabb időben könyvvarusaink közül leginkább Pfeifer Ferdinand ur foglalkozik magyar könyvek kiadásával, ime most legközelebb is ezt írja a „Pesti Napló“:

— Megint érdekes magyar történeti emlékek megjelentéről tudósíthatjuk a közönséget. Négy napló ez: Ineczdi Pál (1660—1697), egy névtelen kézműáriki nemes (1682—1683), Szakál Ferenc (1698—1718), Vizaknai Briceus György (1693—1717). Magyararó jegyzetekkel és oklevéltárral ellátott Szabó Károly és Szilágyi Sándor. Kiadta Pfeifer Ferdinand, ki mindamellett, hogy csak néhány éve foglal helyet könyvvarusaink között, nem kis számu s mondhatjuk szinte kizárólag becses és magyar könyvek kiadása által máris igen kedvezőleg ismertette magát. A fennvezített könyv, melynek ára 1 ujf, azon gyűjtemény második kötetét képezi, mely „Történeti emlékek a magyar nép községi és magán életéből“ cím alatt jelenik meg, s melynek első kötetét a Balla Gergely írta: „Nagykőrösi krónika“ képezte, közelebb sajtó alá menendő harmadik kötetét pedig Barta Gergely debreczeni krónikájja fogja tenni.

— Tegnap láttuk Török Jánosnak nagy szorgalommal írt munkáját: „Magyarország primása.“ E nagy terjedelmű, és nemzeti történetünkre vonatkozólag megbecsülhetetlen kincs az épen küszöbön levő vásár alkalmával hirtelen majduem háromszáz példányban kelt el.

Természettudomány.

— A finiszerri kerületben szerencsés megfogott Sabinelus emarginata nevű indiai növény oly gyümölcsöt terem, mely mint tapasztaltatott, összetörve s vízzel vegyítve a legujabb szappant is felülmúlja,

mert, minden felmaró anyagtól ment levén, a festéket a kelmében érintetlenül hagyja.

— Vezuv tüzhányóhogy, mely már 18 havi szakadatlan működésben van, a mint látszik, csak most készült még a legnagyobb kiterésre, vesélyesen fenyegetvén a lakosait már már egészen elhagyott Porticit. — Tschudi utazó természetbúvár sept. 24-én. Téből kelt leveleiben írja, hogy a fentebbi napon barátjaival vadászaton levén, délelőtt mintegy öt perccel, noha az ég szép derült volt, a léghőben egy retentó csattanást hallottak, mit egy percig való zúgás és morgás követett, mi alatt embert és állatot szokatlan megdöbbenés lepett meg.

Kereskedelem és ipar.

— Oroszországban vesélyes pénz- és kereskedési válság ütött ki. Azon kívül hogy Stieglitz Sándor báró Pétervárt illetében a végszámolást elhatározta, jelentik Moszkából, hogy az ottani majdnem legnagyobb kereskedőház „Alexijew” mely csaknem az egész kínai tea-kereskedést kezében tartá, 3 millió ezüstrubellel esődot mondott; hasonlóképpen Gutschof gyáros is 1,600,000 ezüst rubellel.

Külömbfélé.

— Felfedezett gyilkosság. Mult július hóban egy utazó Erdélyből „Unterberg”-nek austriai területen levő részén halva találtatván, kisdörje és egy pásztor ugy adák elő halálának okát: hogy az utas megborodva ög szivarral egy szőnahalmzra fekiadt, s elaludt; miközben a szőna meggyuladván az utas elégett, s ök csak alig tudtak a vesélyből kimenekülni. Ujabbban azonban kiderült, hogy az utas gyilkosai a pásztor és a vezető voltak, a meggyilkoltat kirabolták, s gaz tetűik elpalástolása végett gyújtották meg a szőnát. Mindkét gyilkos a salzburgi büntetőhatóság kezeiben van.

— Zendülés hajón. Angol lapok egy retentő tudósítanak, melyet Ararat hajóparancsnoka Correy kapitány állt ki. Ugyanis a nevezett kapitány, kinek hajóján Singapur és Penangból 24 bűnöző volt, még 50 kínai tengeri rablót vett fel elszállítás végett, s ezek őrizésére 15 katoná, és 8 Seapoy adatott mellette. A rablók előre kijelenték, hogy adandó alkalommal mindent meg fognak kísérteni a szabadulásra, mert a száműzésés kínosabb nekik, mint a halál. Ugy is lett; mult Juniusból 28-án kóra viradotok, megtámadták a rablók az őrt és leszárták; a kapitány azonban észre-

vevén a zajt, pisztolyokkal fegyverkezve közbűk szett, hol velük egy ideig egyedül vívott, míg utóbb a katonák is hozzá esatlakozván, egy rémitő tusa keletkezett a hajón; a kapitány bátor neje újra töltö a férje által kilőtt pisztolyok, s sikerült végre a lázadókat részünt leszurni, részünt pedig a tengerbe tasztáni.

— A gyújtófák használatánál milyen szükségesség a vigyázat, kietszik ezen két esethől: Leschwitzben egy kertész negy tüzet gyújtani akarván, az eldörzölt villany (Phosphor) egy része az úján levő sebbe repült. Az új kevés idő múlva dagadni kezdett, s nem sokára az egész kar gyulladának indult, mely csakhamar a többi tostrésre is kiterjedt; s orvosi segély hiányában a nő pár nap alatt meghalt. A másik szomorú eset Königsberghen történt, hol egy aranyműves szivarra akarván gyújtani, az eldörzölt égő villany mutató ujára esepent, s azonnal sebet okozott, keze rögtön tagadni kezdett, de az aranyműves azonnal orvosi segélyért folyamodott, minek következtében az életveszélyes baj mintegy 14 nap alatt elhárítottat, de a seb még sokáig nem gyógyult be.

Mi hír Budán?

— A főváros utczeit ellepte a hó, s a gyermekek hógolyókkal dobálják egymást. Valaki szét akart kergetni egy ilyen gyerekesapatot, verné szét inkább az édes papákat, kik váltók, kötelezvények, átengedvények, szelvények és egyéb hasonló dolgokkal nem dobálóznak, de felebarátjukat mégis agyonverik.

— A kertészeti társulat által rendezett kiállítás ellen némelyeknek az a kifogásuk, hogy későre esik. Jókör esik az, uraim, mert ilyenkor nem láthatjuk, hogy országunkban mennyire elszaporodott a dudva.

— A gyapjúkepeczek nagyon futkázóznak, s a tavalyinál magasabb ár mellett még pénzzel is kínálják a gazdákat. Senki sem tudja mi lelte őket, — a kepeczek lettek-e egyszerre ártatlan bányayokká, vagy az adókat akarják birkává tenni?

— A tokaji szüret a gazdákat kivált mindenüszre nézve igen kielégítette. Ha kelmének kóstolólól őt akót, akkor mi is veszünk egy akót pénzért.

— A mint halljuk, az izraeliták is vehetnek majd ingatlan birtokot. Akkor a Kisfaludy-társaság is megvehetik, mert azt sem lehet egy helyből tovább mozdítani.

— Most van épen alakulóban egy börtársaság, mely felerészben bécsiek; fele részben pedig pestiek által kormányoztatik. Majd meglátjuk a részvényesek arczán, hogy a boruk nem savanyodott-e meg?

— A vasuti társaság tisztviselői a magyar földalványok ellen minduntalan kifogásokat tesznek. Csak rajta, minél több gorbombaságot, majd aztán találkozik magyar ember is, ki megmutatja, hogy nem csak a zsákna, de a pokrócznak is akad foltja.

— Azt mondják, hogy az angolok az alföldön eleven nyulatok fogattak, s azokat haza viszik meglőni. Ugyan nem mondták az angolok, hogy más is kell nekik, pedig az ördögöt is kinaltuk, hogy vigyen el egyetmást.

— Farkas Miska lelkesen nyilatkozik, hogy az óvári Kazinczy-ünnepélyen ingyen is szivesen hegedült volna. Mennyivel boldogabb Kazinczy, mint a Kisfaludy-társaság, mert ennek is hegedültek ingyen, nem ugyan Farkas Miska, hanem — Szent Dávid.

— A zalaiak által készített Kisfaludy-emléket jövő évi junius hóban fogják leleplezni. Ugyanakkor Katona József szobrát jó lesz betakarni.

— Megyeri emléksobráról eltévedt takarékpénztári könyvecskét Bagát Pál ur meglelte. Már Columbast akartunk küldeni, hogy fődözze föl ő.

A lapban megjelent eredeti képek 1 fájval megszerezhetők.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Vas Gereben, lakása Sebestény-tér 3-ik sz. Kiadó: Werfer Károly

H I R D E T É S E K.

Tíz arany egy megnézésért!

Baranya, Somogy és Tolna tek. megyékben kobevezett városok és községek t. ez. belkészei tisztelteltjes bizalommal fölkeresnek, méltóztatnának a kezeiknél létező anyakönyvekben 1770-ik évig, néhai Czerni Jánosnak N. N. Helénával házasságra mikor történt lépését megtekinteni, és az arról szóló bizonyítványt — mely a Czerni család utóárára nézve életkérés-fütszeletű — fütszeletű Csicsáky Kal. József Bács felső kerületében fekvő Almás mezővárosi lelkész urhoz beküldeni. A beküldésért a legillőbb jutalom ajánlatik.

FORSTINGER M. ALBERTNÉL

Pesten a kigyó-utczában 4. sz. alatt
3 osztrák étékű forintért

különféle legnagyobb alakú mérsék lámpák kaphatók, melyek mindegyike 12 millygertya világító erejével bír. Továbbá ugyanazon az áron megszerezhetők még ott különféle kandalló-eszközök, rész-vasalók, gyertyatartók, moszarak kút-eszközök, csapok, zománcozott főzőedények valamint mindenféle gazdasági eszközök. Elhasznált zománcozott edények, részeszközök beseferőtelnek.

Ugyanott van főként a **Welsz és fla** név alatt Bécsben főnálló s es. k. szabadalommal ellátott eszköz-gyárnak; hol is asztalok, kádárok és ácsok a magoknak szükségessé eszközöket a legújanyosb gyári áron és jótállás-mellett megszerezhetik.

(41—3—3)

BRUNNER F. F.

a váci-utczában gróf Nákó-féle 18. szám alatti házában, ajánlja épen most érkezett valódi amerikai Gummi-czipőit gyermekek számára 75 kron, nők számára 1 1/2—2 ft, urak számára 2 fton.

Továbbá kaphatók még ugyanott különféle gyékények 75 krtól 5 ftig darab vagy rőt szerint.

Egyszerűn ajánlja a tisztelt közönségnek az évi karácsonyi játékszo-rok-tárát megtekintésre és bevásárlásra.

18—6—1.

T. cz. gyógyszerész és czukrasz uraknak.

Évektől fenntartott bízodalmandnág bátor alolitt különös legszebb módu kiállítatot nagy mennyiségben kész **doboz- s díszműveit** leszállított áron ajánlani.

Ékdobozok, díszművek, díszszekrények, melyek legfinomabb gond papirossal és bárszonnal béboritva vannak. Tájképekkel, magas preselt girliantos arczképekkel és finom pingált üveg-fedelekkel ökesítve vannak. Mindennemű rendeléseknél a leggyorsabb szolgálatról keszedik.

FODOR ISTVÁN,

Doboz-készítő.

Lakhelye: Terézváros, kis-mezőutca, 34. sz. a. „S. Terézhez” ézimzett gyógyszerértár közelében. (39—6—4)

Butor eladás.

Üzletföhhagyás és Bécsbevaló átköltözés végett, a váci-utczában 14. sz. a. mindenféle legfinomabb készített butoridarabok a legújanyosabb áron eladatnak.

A venni szándékozó közönség tisztelttel meghívatik.

(37—6—5)

(43—2—2)

MÉRSÉK-LAMPÁK,

a legjobb bel- és külföldi gyárakból, alulirtán a legújanyosabb áron eladatnak.

Oszwald Antal,

Nádor-utca 20. sz.

Egyszerűn adja **S. Wildinger** úrnál a József-téren a „szerecsenhez” kapható mérsék-lámpaolajt nagy meggyőzéssel ajánlatik, hogy azt jószágban semmiféle más olaj felül nem mulja és bécsi fontja csak 26 új krba kerül.

Ráth Mór irodalmi ujdonságai! kapthatók minden könyvkereskedésben.

IZABELLA.

Történeti regény írta P. Szathmáry Károly. 2 dízes kötet. Ára 2 ft.

Ezen mindvégig érdekteljes korrajz, hazánk történelmének egyik legnevezetesebb szakából vette tárgyát. A 16-ik század nagy valóságos eseményei képezik a háttér, melyből egy Martiniuzzi és más nagyjaik hatalmas alakjai varázsolóttanak előnkbe. Különösen ajánljuk a közönség szíves figyelmébe.

Világtörténet.

Észtanilag előadva. Irta Kerkápolyi Károly, bölcsészettanár a pápai reformált főtanodában. 1-ső kötet. Ára 2 ft.

A lapok nagy elismeréssel szoltak ezen valóságos szükségét pótló, mely és sokévi tanulmány után írt munkáról. Az első kötet a bevezetést, China és India történelmét képezi.

Magyarország 1859-ben.

Statistikai, birtokviszonyi és topographiai szempontból. Részletes és kimerítő leírása ez egyes vármegyéknek, s azokban a 100 holdnál többet bíró birtokosoknak, és följük mennyiségének a szolgabírói járdások szerint, az egyes városoknak, mezővárosoknak, faluknak és pusztáknak, az utolsó posta följegyzésével. Készített Pényes Elek, a magyar akadémia rendes tagja. 1-ső kötet: 1. fűzet: Trecsén vármegye. 2. fűzet: Szolnok vármegye. Minden fűzet ára 60 kr.

Kecskeméti protestáns közlöny.

fűzetek az egyház és iskola körében. 4-ik, azaz szeptemberi fűzet. Ára 1 ft 50 kr.

Tigris-vadászat Indiában.

A híres Rice Villiam gyalogvadászatai Radsputánban. Magyarította Brassai Sámuel. Pompás színes borítékban. Színezve nyomott négy képpel. Ára 1 forint 60 kr, kemény kötésben 1 forint 80 kr.

Utmutató

a tagosítás s urbéri rendezései perok fűszereléséhez megkívántató nyomozások, bizonyítékok és okiratok megszerzésénél eljárásokról, a es. k. szolgabíró-hivatalkok, járásbíró-ságok, s kerületi hivatalok, bírák, ügyvédek és felek használatára. Példák- és mintákkal ellátva. Irta Stír József. Kiadta Szilágyi Virgil h. ügyvéd. Ára egy ft. 20 kr. ujp.

Női egészségtan.

alapvonal egy általános vagy egészségi ápolásnak, különös tekintettel a női egészségre. Irta Dr. Szoner József, orvostudor. Ára 1 ft ujp.

Ifjusági Plutarch.

Kiadja a pápai kath. gymnasium néhány tanára.

1. évfolyam. 4 fűzet ára 3 ft. 16 kr. 2-dik évfolyam 1-ső fűzet ára 70 kr.

Szíves megrendelések a vidékről, ezen, valamint minden más könyvárus által hirtedet munkára, általam rögtön és nagy figyelemmel teljesíttetnek.

Ráth Mór

(50-3-1) Pesten a vastuskóhoz.

Sörházi jelentés.

Alulírt tisztelettel jelenti a nagyérdemű közönségnek, hogy abbéli tapasztalata következtében, hogy egy étköz- és sörház egyesítése nem felel meg a kellő igényeknek, kénytetve éri magát az eddig Dorottya-utczában a Vogel-féle házban rövid ideig fönntartott étközjót megszüntetni és egy a várakozásnak megfelelő sörházat berendezni.

Ennek megfelelőleg alulírt a már évek óta legjobb ketnek örövendő

hütteldorfi márcziusi sört

rendelte meg, melylyel tisztelt vendégeinek folytonosan szolgáltathat.

Bezáradjalulírt még dolhányó vendégei kényelmére a kedvelt kölni pipákat is beszerzte, és ahhoz különös tokot is készített, melyben minden dolhányó pipáját elteheti.

Számos megkeresésért eszedik

Graf A.,

47-3-1 sörvendéglős a Dorottya-utczában.

Photogen- és photogen-

LÁMPA-RAKTÁR.

Photogen (hydrocarbure, szénvízilégeny), mely azonban el nem eserdeendő más új találmányú világítószerekkel, **mindenemű világításra** legjobban ajánlat; és fehér lángjának **rendkívül világítása, nagy olesósága,** de leginkább **hosszu ideig tartó égése** által a répaolaj és más efféle világítószerek fölött az elsőséget méltán megérdemli.

Egy font valódi photogen 5'' szüles bállel, mely két stearingyertya lángjának erőjével bír és 54—56 óráig is elég, körül 46 új krba; **ennél fogva egy óral világítás körülbelül 1/4 új krba kerül,** oly lámpáknál pedig, melyeknél a bál 7'' szüles, 38—40 óráig ég; miközben két stearingyertya világító erőjét ömlesztí két magakörül, **egy óral világításra** mindamellett csak 1 1/2 új krba kerül.

A photogen-lámpák mindenféle neme nálam nagy választékban és a legújtanosabb gyári áron megszerezhető; az utasítás figyelembevételével kezelésük igen tiszta és kényelmes.

Tiltatos photogenel szinte szolgálhatok.

Miután a **bécsi es. k. légszusz-lámpagyár, melytől én** czikkeimet veszem, az ősz és tél folytán teendő nagyszámu megrendeléseknek alig lény képes eleget tenni, tehát fölkerem a t. cz. közönséget, hogy nagyszámu lámpák vagy utczalámpák szükségére esetében, azt velem időjében tudassa, hogy a kellemetlen hátráltatás elkerültessek.

NADLER J. Wm.,

es. k. szab. nagykereskedő, Zrínyi-utca 9. sz. a.

(17-12-12)

Fontos jelentés mindazoknak

kik alsótesti sérvben szenvednek.

Osztzky Ferencz fűszerkereskedő Pesten a vacziutczában

a vörös rák-hoz, 3 ft. 68 kr. o. é. bérmentes beklüldése mellett Magyar és Erdélyben számára megbízásokat fogad el a mind küll, mind belföldön számtalaniszor megkiadított és alsótesti sérvekre mindig jó hatásúnak tapasztalt gyógyszerre mit alantabb álló bizonyítványokkal is támogatott, melyek a kigyógyítottak részéről hálájuk jeléül **Dr. Krüssy Althernek Galsba** (Hélcézia) küldettek.

Bizonnylat.

Alulírt ezmell bizonyítom, hogy 15 évig szenvedtem alsótesti sérvben, és ámbár csak három hónapig használtam az ön által ajánlott keücsőt, mégis ezen bajomtól folytonos nehéz munkálkodásom dacára is egészen megszabadultam. — Isten áldja meg önt ezen találmányáért.

Pest, Sept. 28. 1858.

Ahlhaus Jakab,

lakatos-mester Ó-Budán 235. sz. a. 56 éves.

Bizonnylat.

Ifjukorom óta kettős sérvben szenvedtem, és Isten után önnök közönsöm, hogy keücsőnek használata után ezen bajom megszint. Fogadja köszönetemet.

Monor, October 15. 1857.

Gáál József, ügyvéd.

Bizonnylat.

Én ezmell bizonyítom önnök, hogy 6 éves fiam Gergely, ki már születése óta burok-sérvben kiüldött, az ön keücsőnek hat heti használata után ismét tökéletesen visszanyerte egészségét, miután két év óta a sérvek semmi nyoma sem mutatta magát. — Isten áldja meg önt találmányáért.

Pest, Márczius 3-án 1859.

Haldinger György,

(16-12-12) vendéglős Pesten, Józsefváros, kenderutca 7.sz.

A honi es. k. szabadalommal ellátott gácsi (42-3-2)

Gyapju- és posztógyár

ajánlja legjobb honi termékeit, mint *posztó, fűposztó, Duffel, Tosquin, Perouven, Brésil, Azor* és egyéb még e szaknába vágó czikkeit a legújtanosabban áron.

A gyár rakhelyei *Pesten, Debreczenben, Miskolczon és Losonczon* léteznek; bizonmányi rakttárt tart:

Demsy és Lassgallnernél Kassán; Dapsy Gyulánál Lőcsán; Royaliska Lajosnál Ezerkén.

Naponkint

friss bécsi kolbász, friss szarvasgomba, foglyok és fűcánák, znamí urgorkák cremsi mustárok és ezer nemét a befűtteknek, 60 krjával számitva ívegét. Regenhart Frgyestől Gyöngyösön, ajánl

Köhler Ede

(46-3-2) a „Tekenesbékához” Pesten.

HIRDETÉS.

EGYETEMES ELADÁS

a dorottya-utczai régi harminczad épületben levő

VÁSZONRAKTÁRBAN.

Az alólírt tömeggondnokság által mindenféle **vászonneműk, asztalruháik, zsebkendők és kész fehérruhák** becsáron eladatnak.

A két testvérváros, valamint a vidék t. lakosságának alkalom szolgáltatnak most a vászonneműekhez — azoknak újabban igen magasra szokkent árak daczára — olesőn juthatni.

Mai számunkhoz van mellékelve az előfizetési iv a „Kazinczy-Albumra” és Hoffmann gépgyártulajdonos árjegyzéke.